

Energiveteranene Erling Diesen, Hans H. Faanes, Jon Tveit og Jon Ingvaldsen foran Stortinget. Foto: Trond Gram

- Kraften må eies av det offentlige

Ti tidligere krafttopper går ut mot det de mener er et angrep på det offentlige krafteierskapet fra regjeringen. Energiveteranene legger press på politikerne for å holde norsk kraft på norske hender.

Av Trond Gram

Publisert 3. april 2009 kl. 10:06

Godt over 300 års yrkeserfaring fra kraftbransjen er samlet rundt bordet i møterom «Orkla» hos NVE. Der sitter en tidligere direktør og en tidligere styreleder i Statkraft, en tidligere vassdrags- og energidirektør, et par professorer og fire andre med lang fartstid fra norsk kraftbransje.

I en 10 årsperiode har Energiveteranene lagt press på politikerne for å holde norsk vannkraft på norske hender.

Skeptiske til privat eierskap

De reagerer på at regjeringen gir private aktører mulighet til å kjøpe 1/3 av offentlige kraftverk, samt forslaget om utleie av norske kraftverk fører til en betenkelig uthuling av dette målet.

I utkastet til ny industrikonsesjonslov åpner regjeringen for at private kan leie offentlige kraftverk i inntil 15 år. Som Teknisk Ukeblad har skrevet tidligere, presser aktører som Oslo kommune (landets nest største kraftverkseier), den svenske energigiganten Vattenfall, Norsk Industri, Norsk Hydro, LO og Energibedriftenes landsforening på for at denne leietiden skal forlenges inntil 50 år.

Energiveteranene mener derimot at utleie må begrenses for at summen av utleie og salg ikke overstiger 1/3 slik at målet om offentlig eierskap

- Maksimere overskudd

I fjor vedtok Stortinget endringer i industrikonsesjonsloven, som tillater delprivatisering av offentlig eide kraftverk med inntil 1/3.

- Har man først solgt 1/3 av kraftverket ut er man forhindret fra å bruke det til annet enn å maksimere et overskudd, sier Hans Faanes, tidligere elkraftprofessor på NTH med bakgrunn fra styret i Statnett.

Han får støtte av tidligere NVE-sjef Erling Diesen som mener det er fem gode grunner til at det er uheldig å selge vannkraftproduksjon: Den er evigvarende, den blir mer verdt, den har på grunn av klimaendringer økende produksjon, kraftverkene er en økonomisk drivkraft i sine regioner og er viktige elementer i nasjonal infrastruktur og sikkerhet.

- Det siste har det vært to offentlige utredninger, Sårbarhetsutvalget til Willoch og Sikkerhetsutvalget til Sven Ullring, som har vektlagt, sier Diesen.

Presser på politikerne

Nylig var representanter for veteranene i møter med de rødgrønnes fraksjoner i Stortingets energi- og miljøkomité for å legge frem sitt syn på forslaget til utleieordning. Det er ikke første gang de presser på for å sikre offentlig eierskap av norsk kraft.

Veteranene har tidligere presset på mot delprivatisering av Statkraft under Bondevik II-regjeringen, for offentlig eierskap i industrikonsesjonsloven og for offentlig eierskap av elektrisitetsnettet. En rekke høringsuttalelser har blitt sendt, og ifølge gruppens sekretær, Jon Tveit, har de funnet igjen flere av sine formuleringer i offentlige utredninger.

- Det har vært en politisk tendens de siste to tiårene til økt privatisering av den offentlige vannkraften, sier Tveit, som gikk av med pensjon som direktør for Energiselskapet Asker & Bærum da det ble solgt i 1999.

Viktig nasjonal ressurs

Han stiller spørsmål ved hva som skjer med den offentlige kontrollen hvis utenlandske eiere kan kjøpe opp 1/3 av et kommunalt vannkraftverk og leie resten.

- Da er vi godt og vel tilbake til det EFTA domstolen ikke tillot, mener Tveit.

- Vannkraft som en nasjonal ressurs er veldig viktig, sier Gunnar Vatten, med bakgrunn som administrerende direktør i Statskraft og ekspedisjonssjef i Olje- og energidepartementet.

Lars Thue, historieprofessor og forfatter av en rekke energihistoriske verk, mener det siden energiloven i 1990 har vært en utvikling i retning av mer marked og privatisering. For kommuner som sitter som kraftverkseiere, er det stadig færre som har en industriell visjon med eierskapet sitt, og det mener han trekker i retning av salg.

Finanskrisen synliggjør verdiene

Agder Energi, Trondheim Energi og Energiselskapet Akser & Bærum er noen av de som er solgt de siste årene. Pengene er for en stor del investert i aksjer og fond, og mye er nå tapt.

Energiveteranene fra venstre rundt bordet: Erik Fleischer, Helge Skudal, Hans H. Faanes, Jon Ingvaldsen, Erling Diesen, Hans O. Bjøntegård, Gunnar Vatten, Lars Thue og Jon Tveit. Foto: Stein Jarle Olsen

- Jeg sitter i kommunestyret i Asker, som etablerte et energifond etter at Energiselskapet Asker & Bærum ble solgt. I fjor var det ikke noen avkastning fra det fondet. Det var et underskudd. Det var det ikke i energiselskapet, sier Diesen.

- Finanskrisen synliggjør at realverdien av et verdipapir er mye lavere enn et vannkraftverk, sier Erik Fleischer, rådgivende ingeniør i Norconsult.

Utilstrekkelige modeller

Men selv om det påpekes rundt bordet at det ikke har blitt mindre offentlig eierskap i kraftbransjen de siste årene, mener flere at det er en tilfeldighet.

- Vattenfall og Fortum var med og konkurrerte om Trondheim Energi og Agder Energi da Statkraft kjøpte seg opp, sier Fleischer.

Ved eventuelle nye salg av kommunale og fylkeskommunale kraftselskap vil Konkurransetilsynet nekte Statkraft flere oppkjøp, og utenlandske kraftselskap vil stå som de mest sannsynlige kjøpere. Fleischer påpeker at kraftverkene ikke er som andre økonomiske ressurser. De varer i flere hundre år.

- De økonomiske modellene som økonomene anvender, gir ikke noe godt bilde av de verdiene som vannkraften gir, sier Hans O. Bjøntegård, tidligere konsernsjef i Dyno Industrier, og styreleder i Statkraft.

Han viser til at perioder som overstiger for eksempel 30 år ikke får nevneverdig vekt i dagens kapitalisering, og at det derfor viktig med korte utleietider – spesielt fordi vannkraften forventes å få stigende verdi i fremtiden Det vil alltid være etterspørsel etter vannkraft

Irreversibelt

- Det betenkelige er det irreversible i dette, at et kommunestyre ett år kan selge ut et kraftverk. Det kan det ikke gjøres om på, sier Thue.

Han får støtte fra Hans Haakon Faanes:

- Det er umulig for Trondheim kommune å kjøpe tilbake Trondheim Energi nå. Verdiene av de solgte kraftverkene er tredoblet, og pengene de fikk for salget er desimert ved bruk og aksjekjøp, legger elkraftprofessoren til.

Kommentarer (12)

· [for 334 uker siden](#)

Vidunderlig ! Vi yngre håper å kunne bli like vitale, oppkjefte og oppegående som dere når det skulle behöves.

[Rapporter](#)

[Svar](#)

+1 [Stem opp](#) [Stem ned](#)

ESO · [for 334 uker siden](#)

Hvis de private kraftinvestorene hadde ment at de vil tjene mer på aksjer enn kraftverk hadde de gjort som kommunene - solgt kraftverkene sine og kjøpt aksjer! Så spørsmålet må bli; hvorfor vil kommunene selge sine kraftverk?

[Rapporter](#)

[Svar](#)

[1 svar](#) · [aktiv for 333 uker siden](#)

+1 [Stem opp](#) [Stem ned](#)

Hans Faanes · [for 333 uker siden](#)

Delvis fordi de er i akutt pengenød og delvis fordi de blir lurt av meglere med gode provisjoner.

[Rapporter](#)

[Svar](#)

0 [Stem opp](#) [Stem ned](#)

Morten · [for 333 uker siden](#)

Stå på! Disse verdiene bør ikke selges for knapper og glansbilder (og ikke noe annet heller for den saks skyld)!

[Rapporter](#)

[Svar](#)

-1 [Stem opp](#) [Stem ned](#)

Fritt Marked · [for 333 uker siden](#)

Saten kan ikke drive noe skikkelig, selg kraftverkene til det private og la de konkurrere for å gi oss lave priser!

[Rapporter](#)

[Svar](#)

[2 svar](#) · *aktiv for 333 uker siden*

+1 [Stem opp](#) [Stem ned](#)

aanundo · [for 333 uker siden](#)

Det var en kraftverksjef som sa: "en apekatt kan tjene penger på et kraftverk".

Derfor passer dette ypperlig for stat og kommune.

Med flere kabler til utlandet og fri eksport må vi betale like mye for strømmen i Norge som i Tyskland, om det er i privat eller offentlig eie.

Pensjonene våre burde vært knytt opp mot disse evigvarende verdiene, men selvsagt kjemper private aktører for å nå tak i pengene.

[Rapporter](#)

[Svar](#)

0 [Stem opp](#) [Stem ned](#)

Hans Faanes · [for 333 uker siden](#)

Vi har allerede et fritt kraftmarked hvor kraftselskaper i hele Nordeuropa konkurrerer.

Ved salg av norsk vannkraft vil det være de store europeiske kraftselskaper som vil være kjøperene.

(E-ON, Vattenfall, EDF...)

Det er disse selskapene som representerer den største trussel mot den fri konkurranse på kraftmarkedet.

[Rapporter](#)

[Svar](#)

0 [Stem opp](#) [Stem ned](#)

[Nyx](#) · *for 333 uker siden*

Det er vel ganske forutsigbart at en lobbygruppe med folk med bakgrunn fra Statkraft og fra offentlig sektor, holder en knapp på offentlig drift og eierskap.

Men argumentene er det utformet etter mottoet Dårlige argumenter, vær mange???

"Den er evigvarende, den blir mer verdt, den har på grunn av klimaendringer økende produksjon, kraftverkene er en økonomisk drivkraft i sine regioner og er viktige elementer i nasjonal infrastruktur og sikkerhet" sier Erling Diesen. Det første og det fjerde og femte er ikke noen argument mot privat eierskap. Det andre og tredje trodde man også om boligprisene og boligbyggingen.

"Vannkraft som en nasjonal ressurs er veldig viktig, sier Gunnar Vatten".

Veldig viktig for hva da?!

"Finanskrisen synliggjør at realverdien av et verdipapir er mye lavere enn et vannkraftverk", mener Erik Fleischer.

Ja, når staten og politiske myndigheter har kontrollen over pengene og kreditten, så er det all grunn til å være på vakt mot den ustabilitet det skaper med boligbobler og finansbobler og feilinvesteringer over hele fjøla. Og når finanskrisene kommer er realverdier sikrere enn finanskapital - Noe forøvrig de politiske myndighetene og det norske folk har fått erfare når det gjelder plassering av oljeformuen, der tapene nå nærmer seg 1000 milliarder.

Altså jeg ser ikke helt hva argumentene er. Kan noen hjelpe meg?

[Rapporter](#)

[Svar](#)

0 [Stem opp](#) [Stem ned](#)

Jarle Wiggen · [for 333 uker siden](#)

Hallo? "Offentlig dårlig eiere" - "betaler det samme uanset"

NEMLIG! Vil du at kraft som bli produsert for så lavt som 3 øre og solgt for 60-70 øre, at disse overskuddene skal gå UT av Norge, til et intermasjonalt konsern?

ELLER vil du at staten/Norge som betaler for tjenester til deg og meg, våre barn, barnebarn og oldebarn, og deres barn, skal tjene pengene?

Selv for en renspekka egoist, kapitalist, SV'er, så må dette være ganske enkel logikk.

Hvorfor tror du store konsern satser FORNYBARE "greier" som ENERGI og VANN - fordi det er fremtidens mangelvare!

Du selger ikke en pengepresse... for penger - samme hvor dårlig eieren er til å forvalte.

Det er virkelig som å pisse i buka.

Personlig er jeg Høyremann/ FRP'er, men har sluttet å stemme på dem nettopp på grunn av denne kortsiktigheten. T.o.m Kåre Willoch går hardt ut mot dette - noen ganger så er erfaring ikke så dumt. De gamle hadde mye mer visjoner. Dagens politikere er et trist kapittel. Vedr. Visjoner, hvorfor tror du Obama vant valget? Første politiker på langt tid som viser at han vil noe utover denne valgperioden.

[Rapporter](#)

[Svar](#)

[1 svar](#) · *aktiv for 333 uker siden*

0 [Stem opp](#) [Stem ned](#)

Tom Knutsen · [for 333 uker siden](#)

Jarle Wiggen skrev: Hvorfor tror du store konsern satser FORNYBARE "greier" som ENERGI og VANN - fordi det er fremtidens mangelvare!

Dette er vel ikke noe nytt, Norge var lenge verdens største innen fornybar energi. Norsk Hydro bygget en del for bruk i egen kraftkrevende industri.

En del av disse såkalte private kraftverk går nå avtaler ut ang. hjemfallsretten, prisen de da må begynne å betale for kraft blir da en meget stor

utgift. Hvorfor ikke la denne industrien med egne kraftverk få lov til å fortsette så lenge de bygger ut i Norge.

Konsekvens av hjemfallsretten.

Hvem vil investere i noe som ikke vil lønne seg da rettighetene tilfaller andre vederlagsfritt.

Oppgradering ikke er lønnsomt pga. hjemfallsretten, som igjen er en direkte negativ miljøeffekt.

[Rapporter](#)

[Svar](#)

0 [Stem opp](#) [Stem ned](#)

Hans Faanes · [for 333 uker siden](#)

Ved salg av vannkraftverk får man ikke betalt for de inntekter som ligger mere enn 25-30 år inn i fremtiden.

(Følger av nåverdiprinsippet) Bortsett fra staten er det i Norge ikke store nok kapitaleiere til å kjøpe vannkraftverk til markedspris. Private kjøpere er derfor i denne sammenheng de store utenlandske kraftselskaper, som således håver inn en gevinst på Norges bekostning. Et salg av en evigvarende ressurs gir derfor et tap for Norge.

[Rapporter](#)

[Svar](#)

[1 svar](#) · *aktiv for 333 uker siden*

0 [Stem opp](#) [Stem ned](#)

EHD · [for 333 uker siden](#)

Hvor langt tror du de kan drive oligopolet för noen protesterer ? Har ikke regjeringen makt til å ta tyren ved hornene ? Må vi inn in EU for å gjenerobre makta ?

Om veteranene:

Hans O. Bjøntegård (1932)

Sivilingeniør. Bakgrunn fra Esso, konserndirektør Norsk Hydro og konsernsjef i Dyno Industrier. Styreleder og styremedlem i en rekke norske bedrifter og konsern fra 1991, bl.a. styreleder for Statkraft SF fra 1992 – 2000.

Erling Diesen (1932)

Sivilingeniør. Jobbet i NVE fra 1956 til han gikk av med pensjon som vassdrags- og energidirektør i 1999. Var adm. dir. i Buskerud energiverk 1983-87. Medlem av energilovkomiteen, 1980 – 85.

Erik Fleischer (1937)

Sivilingeniør. Jobbet som rådgivende ingeniør i flere selskaper, nå i Norconsult. Leder for Norconsults vannkraftaktivitet i Norge fra 1985- 2000. Har utarbeidet planer for flere kraftutbygginger.

Hans Haakon Faanes (1935)

Sivilingeniør/Dr.ing. fra NTH. Jobbet i Statkraftverkene, fra 1963 – 1973. Professor i elkraftteknikk ved NTH fra 1973 til 2005. Vitenskapelig rådgiver ved SINTEF Energiforskning. Medlem av styret i Statnett SF 1992-1998.

Ingvald Haga (1932)

Sivilingeniør. Jobbet med atomenergi fra 1959 til 1973. Leder for varmekraftavdelingen i Statskraftverkene, 1973 – 1978. Direktør i Norcem, Alfsen og Gundersson og anleggsdivisjonen i Statkraft.

Jon Ingvaldsen (1940)

Sivilingeniør. Jobbet i Statkraftverkene/Statkraftverkene siden 1967. Direktør i Statkraft SF fra 1993 til 1997. Styreverv i en rekke kraftselskaper

Finn Lied (1916)

Sivilingeniør. Stipendiat, forsker og forskningssjef ved Forsvarets forskningsinstitutt og adm. direktør 1957 til 1984, statsråd i industri- og energidepartementet 1971 – 72.

Lars Thue (1946)

Cand. philol. I historie. Siden 1988 ansatt ved Handelshøyskolen BI først som forsker og de siste årene som professor i moderne historie ved Senter for næringslivshistorie. Har skrevet en rekke energihistoriske verk.

Jon Tveit

Sivilingeniør/ dr. ing. fra NTH. Ansatt i NVE og Statkraftverkene fra 1971 – 1993. Energiverkdirektør og adm. dir. i Bærum Energi og i Energiselskapet Asker og Bærum AS da det ble solgt i 1999.

Gunnar Vatten

Sivilingeniør. Ansatt blant annet i NVE, Western Electric Company, ekspedisjonssjef i Olje- og energidepartementet 1985 – 1992. Direktør og adm. dir. i Statkraftverkene/Statkraft.